

№ 3 НАВС (м. Івано-Франківськ)

Коршунова Наталія Вікторівна

РЕАЛІЗАЦІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Реалізація інтеграційного вектору розвитку має важливе значення для трансформації державної політики у різних сферах суспільного життя, що передбачає масштабне впровадження загальноприйнятих правових засад і стандартів до національної правової системи. Так, інтеграція України з ЄС зобов'язує здійснити імплементацію до українського законодавства положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, а також адаптувати чинне законодавство України до законодавства ЄС.

Виконання Україною визначених в Угоді зобов'язань потребує системного аналізу існуючого зарубіжного досвіду забезпечення євроінтеграційної функції держави. Аналіз досвіду Чеської Республіки, що продемонструвала шлях демократичного розвитку та отримала членство в ЄС, дасть можливість виокремити найбільш ефективні форми та методи забезпечення реалізації євроінтеграційної державної політики.

Ставши суверенною державою, Чехія розпочала вибудовувати власний політичний курс, що переважно спрямовувався на прискорення інтеграції з ЄС. Угоду про асоціацію між ЄС і Чеською Республікою було підписано у 1993 р., що стало прискорювачем реформування економіки, демократизації державних інститутів влади, прогресивних змін в соціальній сфері. Встановлення жорстких часових термінів з боку органів ЄС для підготовчого етапу та визначення критеріїв для прийняття до ЄС відіграло також стимулюючу, мобілізуючу роль і додало інтеграційному процесу необхідної динаміки [5]. Напрями подальшого реформування державної політики витікали з критеріїв прийняття кандидатів в повноправні члени ЄС, що були визначені на засіданні Європейської ради в Копенгагені (червень 1993 р.), зокрема: стабільність функціонування законодавчої системи та національних інститутів, що забезпечують демократію, верховенство закону, права людини і захист інтересів національних меншин; ринкова економіка та конкурентоспроможність на внутрішньому ринку ЄС; готовність прийняти на себе в повному обсязі зобов'язання, пов'язані з членством в ЄС [4].

Таким чином, зовнішня державна політика Чехії в 1993 р. опинилася перед виконанням цілого ряду нелегких завдань, які були основою для подальшого розвитку в рамках ЄС. Це водночас зумовило визначення своєї позиції та необхідність декларувати стратегічні державні пріоритети і напрями розвитку. Наприклад, уряд Чеської Республіки розробив та представив Концепцію закордонних справ Чеської Республіки, де визначив подальший напрям розвитку держави та цілі її зовнішньої політики.

Головні положення Концепції стосувалися визначення мети, пріоритетів та головних завдань членства Чеської Республіки в Європейському співтоваристві, здійснення гармонізації законодавства із законами і стандартами ЄС, створення зони вільної торгівлі, ведення політичного діалогу і співпраці в сфері закордонної та оборонної політики [1].

Окрім нормативного підґрунтя, для ефективного виконання Угоди про асоціацію, чеський уряд ініціював створення кількох спільних органів. Так, на парламентському рівні був створений Парламентський комітет, який служив платформою для дискусій між членами Європейського Парламенту та Парламенту Чеської Республіки. На рівні Міністерства закордонних справ цим органом стала Рада асоціації, для забезпечення ефективної діяльності якої було створено Комітет асоціації, що займався переважно технічними питаннями. Через рік уряд прийняв рішення щодо створення нового інституційного забезпечення чеської інтеграційної політики – Комітет уряду Чеської Республіки з європейської інтеграції, який очолив голова уряду. Головне завдання Комітету – керувати та наглядати за втіленням положень Європейської угоди, готувати інструкції для делегацій у Раді співдружності та гармонізувати діяльність окремих відділів у напрямку євроінтеграції [6].

Основна увага цих органів була прикута до умов функціонування внутрішнього ринку ЄС, визначення рекомендованої послідовності коригування національного законодавства, визначення адміністративних та організаційних структур для ефективної імплементації та застосування законодавства ЄС, моніторингу імплементації законодавства [3; с. 14].

Визначення пріоритетів та узгодження заходів у часі було повністю залишено в компетенції країн-кандидатів. Даний підхід був змінений лише із початком партнерства заради вступу, в межах якого були запроваджені детальні плани наближення, відомі як Національна програма адаптації до *acquis*. Чеська Республіка, готуючись до вступу в ЄС, у відповідь на прийняття Білої книги, що визначала необхідні кроки для поступової інтеграції країн Центральної та Східної Європи до ЄС, підготувала та видала документ під назвою «Пріоритети виконання основ Білої книги в Чеській Республіці» [8].

Разом з так званою першою хвилею розширення Європейська Рада доручила Європейській Комісії розроблення регулярних звітів про прогрес, досягнутий у підготовці Чехії до вступу в ЄС. З урахуванням позитивних змістів цих звітів запропоновано розпочати переговори першої хвилі вже весною 1998 р. у вигляді двосторонніх міжурядових конференцій. На цьому етапі велике значення для ефективного проведення євроінтеграційних заходів мало рішення, що було прийнято у Люксембурзі на саміт Європейської Ради, а саме схвалено посилену вступну стратегію, яка складалася з «Партнерства заради вступу» та вищої фінансової допомоги країнам-кандидатам. Фактично Люксембурзьким самітом та запрошенням до переговорів щодо вступу був успішно закінчений один етап на шляху інтеграції Чехії до європейських структур [2; с. 167-168].

Після виборів до парламенту Чехії у 1998 р. в складі уряду відбулися радикальні зміни, що зміцнили пріоритетність реалізації євроінтеграційної політики. Так, чеським урядом була прийнята нова урядова програма, в якій говорилося про намір продовжувати інтеграцію до ЄС та визначалися головні цілі уряду, а саме: стабілізація переговорної команди, визначення графіку підготовки до вступу в ЄС, забезпечення успішного функціонування постійної місії Чеської Республіки при ЄС в Брюсселі, а також підготовка Національної програми приєднання Чеської Республіки до ЄС. Слід зазначити, що ця програма постійно оновлювався та доповнювався згідно з висновками Європейської комісії та підготовленими рішеннями чеського уряду, що стосувалися конкретних питань інтеграції. Згодом були розроблені та прийняті Національні програми Чеської Республіки в 1999, 2000 та 2001 роках. Всі вони визначали кроки гармонізації чеського законодавства із законодавством співтовариства, тобто не тільки подальшу імплементацію узгодженого законодавства, але, й у разі необхідності, його застосування [7].

Не менш важливою подією, що неодмінно пришвидшила євроінтеграцію Чехії та адаптацію законодавства до ЄС, стала підписана 26 січня 2000 р. між найвпливовішими на політичній арені партіями, з одного боку провладна Чеська соціал-демократична партія та з іншого – опозиційна Громадянська демократична партія, Угоди про підготовку Чеської Республіки на вступ до ЄС, так звана «Угода опозиції». Так, дві сторони домовилися, що будуть проводити двічі на рік зустрічі для консультацій щодо урядового списку законодавчих завдань, брати до уваги при прийнятті відповідних законів дійсний зміст норм права ЄС та не будуть застосовувати ці норми для прийняття власних програмних засад, які не пов'язані з європейською політикою [9].

Отже, завдяки спільним зусиллям всіх гілок влади та ефективному реформуванню, урочиста церемонія вступу Чеської Республіки до ЄС відбулася 1 травня 2004 р. разом з країнами так званої п'ятої хвилі розширення.

Все зазначене вище дозволяє зробити висновок про те, що аналіз досвіду трансформації правових засад державної євроінтеграційної політики Чехії дає змогу визначити досягнення та втрати під час реалізації інтеграційної політики України до ЄС, а також окреслити потенційні складнощі інтеграційного процесу.

На підставі розглянутого досвіду, виокремимо важливі фактори, що забезпечили успішну інтеграцію Чехії з ЄС, зокрема: наявність єдиного національного інституту, що зосередить на собі весь спектр питань інтеграції до ЄС; швидкість та якість проведення трансформації правових засад державної політики в напрямку євроінтеграції; максимальна адаптація економіки до вимог ЄС; формування чіткої політики, зорієнтованої на інтеграцію в ЄС; стабільність установ, що

гарантують демократію, верховенство закону, забезпечення прав людини, повагу та захист прав меншин; залучення значної кількості прямих іноземних інвестицій та переорієнтація експорту на високотехнологічну продукцію; пришвидшення імплементації законодавства ЄС.

Список використаних джерел:

1. Концепція закордонної політики Чеської Республіки, викладена Міністром закордонних справ Чеської Республіки Й. Зеленьцов на засіданні Парламенту (14.10.93) [Електронний ресурс] // Огляд преси та інші інформаційні матеріали, отримані від закордонних дипломатичних представництв. Справа № 6983. – Режим доступу: <http://www.saske.sk/cas/zoznam-rocnikov/2013/3/6050>
2. Павлишин Л. Досвід інтеграції Чеської Республіки до Європейського Союзу (1993-2004 рр.) [Електронний ресурс] / Л. Павлишин // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. - 2013. - Вип. 22. - С. 156-179. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2013_22_13
3. Процес європеїзації та його особливості в посткомуністичних країнах Центральної та Східної Європи : наук. розробка / авт. кол. : Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, В. В. Баштанник та ін. - К. : НАДУ, 2010. – 36 с.
4. Иванов И. Расширение Евросоюза: сценарий, проблемы, последствия / И. Иванов // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. – № 9. С. 24-28
5. Эштваникова М. Итеграция Словакии и Чехии в Европейский Союз / М. Эштваникова // Обозреватель. – 2003. – № 10 (165). –Режим доступу – http://www.observer.materik.ru/observer/N10_2003/index.htm
6. Fajmon H. Cesta Ceske Republiky do Evropske Unie // Centrum pro sudium demokracie a kultury. — Brno, 2004. — 170 s.
7. Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii 1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.euroskop.cz
8. Priority plnění zásad Bílé knihy v České republice [Електронний ресурс] : Usnesení vlády ČR. – Режим доступу : <http://isap.vlada.cz>
9. Vesely Z. Dejiny ceske politiky v dokumentech: Dohoda o přípravě České republiky na vstup do EU. Politika v České republice 1/2000. – Praha, 2005 –768 s.

Курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС

Красносельська Любов Сергіївна

ПРИНЦИП ПОЛІТИЧНОЇ НЕЙТРАЛЬНОСТІ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ СИСТЕМ

У час якісних змін, коли звучується сфера державного регулювання в економіці та духовній сфері і розвиваються саморегулюючі, самоврядні процеси, як наслідок – робиться акцент на ролі правоохоронних систем у створенні механізму реалізації конституційних прав і свобод громадян та забезпеченні їхніх інтересів. Формування професійної правоохоронних органів має стати головним завданням Української держави, що відповідає конституційним положенням. Утвердження нових підходів у її формуванні означає: зміну вимог щодо її укомплектування; зміну умов проходження державної служби; відокремленість державно-службової діяльності від політичної; визначеність засад поведінки державних службовців та їх правового статусу, включаючи систему гарантій їхньої діяльності; створення механізму притягнення до відповідальності за порушення умов проходження служби, неналежне виконання чи невиконання завдань служби. Неабияке значення для цього має визначення принципів державної служби і їх відповідна правова фіксація. Дослідження принципів державної служби дає змогу відповісти на низку питань: Що є головним в інституті державної служби? Що супроводжує систему державно-службових відносин? Та найголовніше, як визначити принцип політичної нейтральності діяльності правоохоронних систем? [1, с. 7].

Відповідно до Конституції України ч. 3 ст. 37: «Не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах виконавчої та судової влади і виконавчих